

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. De mortalitate, & corruptibilitate vel incorruptibilitate & immortalitate
Angeli possibilis specie alterius à productis.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

CERTAMEN V.

De mortalitate, & corruptibilitate vel incorruptibilitate & immortalitate Angelis possibilis specie alterius à productis.

6. Hæc tamen omnia infirma sunt, quia ipsa ratione, qua Angelos natura sua immortales recitati Patres negant, solique Deo concedunt, de qua immortalitate naturali loquantur satis produnt. Nempe de ea, quæ omnimodam impotentiam desciendi, in suo absoluto esse, atque intereundi ab alterius cuiusvis etiam absolute potestate; non autem de immortalitate naturali rerum quæ iuxta exigentiam, servatoque iure, & legibus naturæ semel productæ destrui à Deo nequeat, debeatque ulterius servari, quam creaturis natura sua permanentibus ac subinde Angelo, (qui ex illis permanentissimæ naturæ est) competere satis demonstravimus, cert. 3. tamen illa prima naturalis, siue per naturam immortalitatis omnimoda creaturæ omni, (quæ essentia sua ab alio est) repugnet ac soli Deo à Patribus concedatur: vt satis expressit Cyrillus. recitatus cert. 3. n. 5. & omnium assignata ratio conuincit. Id etiam satis ostendunt verba illa sextæ synodi proxima: tum prima *meliori dignitate præ sensibilibus, dignatus est*, & immediate sequentia, ac etiam illa, *non sunt per essentiam immortales Angeli, & animæ nostræ, nec transiunt in essentiam propriam*, id est stricte & omnimode *immortalem*, cui mors, seu destructio absolute repugnet: quod quidem Dei eiusque essentie proprium est quia à nullo in sui existentia absoluta, neque à seipso, pender, eoque sensu solus habere immortalitatem à Paulo dicitur: vt bene explicat Hieronymus. in caput 1. epistolæ ad Titum sub init. & Augustinus. De natura boni cap. 30. quod autem gratiæ Dei, non naturæ, Angelorum eorum immortalitatem Patres idem adscribant gratiæ antonomastice, seu pro gratia redemptionis & ex meritis Christi, sed largius pro gratia creationis, qua indebitè *ipse fecit nos*, & naturæ Angelicæ, naturalem ipsique inditam immortalitatem, & *non ipsi nos*, neque Angeli se ipsos: vt bene Valentia, Bubalus, & reliqui Doctores, qui gratiam etiam creationis concedunt, expressitque sanctus Thom. in 1. d. 26. quæst. 1. a. 1. ad 2. scribens: *Omnes naturales bonitates* (quarum prima, & præcipua, est absolutum esse, & natura cuiusque) *gratiam dici posse, quia gratis à Deo datur*: Quam à Pelagio, & si subdole admissam in Concilio Diophysitano Africani probauerunt; tamen si aliam vltiorem, & per Christum ad recte, pieque viuendum, & tentationes superandas gratiæ nomine in scripturis intellectam ab ipso vltius debere concedi Catholice contenderint, vt constat ex eorum epistola quæ est. 95. apud Augustinum, quibus & ipse Psalm. 144. his verbis: *Attendamus gratiam Dei, non solum, quia fecit nos, sed etiam quare fecit*, & Hieronymus. epistolæ ad Cyprian. Presbyter. Cum illius (Dei) sit gratia, quod creatus (homo) est, illiusque misericordia, quod subsistit & vivit, nihil boni operis agere, potest, absque eo, qui ita concessit liberum arbitrium, vt suam per singula opera gratiam non venaret. Cui gratiæ acceptioni pro naturalium donatione, consentit etiam Innocentius Pa. 1. epistolæ ad quinque Episcopos. Scio Ambrosio citato loco immortalitatem naturalem soli Deo ab Apostolo attributam à morte peccati, intellexisse: vt idem, quod impeccabilitas, naturalis sit, cuius expositione de immortalitate naturali, Dei, quæ propria adheret Augustinus 7. de Genesi ad litt. c. vii. & 3. contra Maximum c. 12. & Anselm. ad locum 1. ad Timot. cap. 6. & si mortalitatem largius pro mutabilitate, in melius, vel deterius seu à peccati morte ad gratiæ vitam, vel ab hac ad peccati mortem vsurpent: ac consequenter non naturæ, sed gratiæ Dei putent animi nostri, & Angelorum à vita gratiæ ad peccati mortem immortalitatem, seu immutabilitatem: quod conclusioni nostræ nullatenus aduersatur.

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

1. Dixi speciei alterius: quia de possibilibus speciei eiusdem, cum productis aliter ac de productis, sine contradictione philosophari non licet. Secundo de immortalitate, & incorruptibilitate opposita propriæ corruptioni potest esse quæstio, vel de immortalitate, & incorruptibilitate, læsumpta, & opposita annihilationi illius à Deo, quæ valde diuerse sunt immortalitates. Secundo immortalitas hæc postrema (nam propriæ incorruptibilitatis naturalis, siue secundum Angelum illius naturam incapax ille esse deberet, qui natura sua contratio cæat, & corruptrici subinde actioni subesse nequeat) seu inannihilabilitas propria, vel absoluta, & omnimoda, seu repugnantia, vt semel productus Angelus à Deo, etiam absoluta potentia, annihilaretur, vel non absoluta, & omnimoda sed inannihilabilitas à Deo, solum iuxta Angelum illius naturam, & exigentiam eius naturalem, & intrinsecam perdurandi, si semel produceretur; contra quam tamen Deus absoluta sua potentia, & dominio vtens, nec eius iuri & exigentiæ annuens annihilare illum absolute potest, vt de Angelis qui de facto sunt dicebamur cert. 3. Hæc autem naturalis exigentia potest rursus considerari perdurandi indefinitè ad tempus aliquod, est igitur quæstio de immortalitate, seu inannihilabilitate Angelum illius naturalis, siue eius natura, & exigentia: ac iure sua prima productione quæstio attentis: Est an alterutro modo, siue ad definitum tempus, siue ad inde definitam æternitatem à parte post debeat illa Angelis cunctis alterius speciei à productis conuenire: an etiam possibilis aliquis sit, qui natura sua sit transiens substantia, nullatenus exigens ulterius durare, sed potius causa sua, (scilicet Deo creatore, vt pote essentia indefectibilis) adstante exigat, statim, ac primo extitit, perire.

2. Quoad immortalitatem incorruptibilitatis propriæ, siue oppositam propriæ corruptioni non ster Quirios sect. 5. num. 5. censet absolute esse Angelum possibilem natura sua corruptibilem, & obnoxium propriæ corruptioni, & qui subinde natura sua immortalis, seu incorruptibilis minime sit, quia, vt supra vidimus q. 2. Angelum forma, & materia spiritali contrariisque qualitatibus spiritalibus ad formas alias Angelicæ contrarias pervia, & obnoxia constantem, non repugnare iudicabat. Cum autem fundamentum hoc dilexerimus satis, quæst. 2. certam. 2. 1. & 5. satis euerfa inde est, singularis hæc opinio. Confirmatur, quia ipse Angelum è prædicato suo generico pure intellectiuum substantiam spiritualem esse fateretur, eo ipso num. 16. vnde omnimodam Angelorum substantialem, essentiam simplicitatem demonstravimus citat. quæstione 2. quare vrgentius, vel clarius, contra ipsum militent rationes, quam contra alios, qui Angelicas substantias, vniuersim aliarum operationum, ab intellectione principia esse posse fatentur. Tertio, & immediatius ad hominem. Ipse enim num. eodem ait: Angelos è supremo, & communi Angeli prædicato, intellectiuum, & volituum, ac subinde capacis natura sua meriti ac demeriti, præmijque & gloriæ æternæ natura sua immortales, etiam annihilationem à Deo, ac perpetuos esse debere; quare de naturali ipsorum perpetuitate, & immortalitate, adhuc per annihilationem à Deo quæstionem esse non posse.

posse, si is etiam titulus intellectui &c. attendatur, ratione cuius ipsi immortalitas ad suum finem consequendum debetur, sed quamvis substantia, spirituali composita foret, is etiam titulus adesset: ergo esset etiam immortalis, & indefectibilis, omnino, ne dum, per propriam corruptionem, & non, nisi contra eius naturam, & exigentiam destitui, à Deo adhuc, & violenter posset, iuxta dicta, cert. 1. n. 5. & 6.

3. De naturali immortalitate per annihilationem, debitaque cunctis Angelis, aeterna duratione, ut nemo ex eis natura sua mortalis, & annihilabilis, sit possibilis. Sit secunda nostra conclusio, ex essentiali Angelica naturæ, universæ, intellectus substantiæ spiritualis prædicato, æque evidenter deducta, atque ex prædicato simili cuiusvis rationalis animi naturalis, æternitas, & immortalitas demonstratur. Cui conclusioni aduersarius mala fide refertur, ab eodem Quirós n. 58. Ariaga, ex d. 2. sect. 6. subsect. 2. à n. 26. ad 33. cum tamen non conclusionem reliquorum, & nostram, quam potius nuper facio argumento ex prædicato intellectui naturæ Angelicæ essentiali, & communi naturalem Angelorum, qui de facto sunt immortalitatem efficaciter probari solummodo posse dicit, eo n. 33. §. *Dicendum tertio*: quare, quod ait eius numeri initio, non de natura vlla Angelica, sed solum de aliis, quæ Angelicæ non sint, tamen à Deo solo dependant, & careant contrario defectibilis natura sua esse posse, ac de se se, ac natura sua mortales intelligi debet. Tum quia id eius conclusio exprimit. Propter hoc purò in hac materia dicendum, primo: non repugnare vnam creaturam ex se defectibilem naturaliter. Et si à solo Deo conseruetur, licet careat contrario. Tum etiam, quia à citato n. 25. id solum contendit, Angelorum naturalem immortalitatem, & indefectibilitatem, adhuc per annihilationem, male à plerisque probari, quia natura sua, & contrario careat, & causam sui indefectibilem Deum habeant: idemque manens idem semper sit natum facere idem. Ut vulgare axioma fert, quod tamen ipse falsum multis ostendere deinceps contendit, ac subinde male ex illo naturalem Angelorum immortalitatem probari, quam tamen ex prædicato intellectui, ut potest, ex communi, & generali Angelis, & animabus nostris prædicato legitime probari fateatur citato §. *Dicendum tertio*. Itaque conclusionem hanc nostram probat, & rationem communem ab omnibus datam, & si communem alteram rationem improbat, vti etiam noster Martinon, repulerat prius r. p. d. 36. cit. sect. 6. cuius tamen vim, examinabimus statim. Pro ea vero, & axiomatis illius veritate, & firmitate examinanda, statuenda, atque à Sophisticis instantiis, earumque malis solutionibus (quæ latius nunc persequi prolixum, & importunum esset, semperque inutile foret) nonnulla aduertenda sunt.

4. Primum axioma *idem manens idem semper sit natum facere idem*, de causa efficiente intellectum (vri in re præsentem Doctoribus intelligitur, de naturali solum causa, & ad vnum determinatam intelligi, ut verum habeat, necessario debere, non autem de agente libero, ex arbitrio, & libera, ac indifferente voluntate sua absolute operaturo, quale Deus est, quare ex Dei (qui solus agens, & causa particularis Angeli & omnium proprie, & stricte creatorum, & annihilandorum est) indefectibilitate in se præcise perperam insertu absolute creatum quodvis, semel productum naturaliter conseruandum: cum in eius conseruatione libertatem suam absolute possit, debeatque exercere, quia essentia sua agens liberum, ad extra est, nec minus sit actio ad extra creaturæ conseruatio, quam eius prima productio, quare de se se indifferens absolute, nec magis determinatus ad creati effectus conseruationem, quam non conseruationem Deus absolute est. Hinc fit secundo naturalem creati effectus semel producti conseruationem, vel non conseruationem, non quidem ex Dei causæ suæ specialis naturali inclinatione de se se ad conseruationem præ eius omissione pensari de-

bere, sed ex creati ipsius effectus semel producti essentia intrinseca, ut conseruetur, vel, ut non conseruetur, cum causæ naturales alterutrum determinate, non addit, quod rursus patet: quia alius conseruationis conseruationis effectus creati semel producti, extrinsecus à conseruatione intrinseca agentis conseruationem proueneret, ac subinde non secundum intrinsecum, physicum, & reale naturæ defectus creati illius compereretur, nec secundum suam naturam, eiusque physicam determinationem immortalis defectibilis, potius quam mortalis defectibilis, & annihilabilis esset, nec potentiam physicam, & realem ampliore, propriorem ad sui conseruationem, vel non conseruationem, quam ad primam sui conseruationem, vel eius omissionem haberet: quam logicam solum, non autem realem, & physicam esse, supra contra Valquez ostendimus cert. 3. num. 8. & cert. 4. aduertendum secundo est, Agentia naturalia creata, ac de se, ad efficiendum virtutis, & actiuitatis de æternitate esse, ad effectus producidos, non solum tot, ac non plures, sed quoad spatia, cum loci motu durationis, vna quæ effectuum suorum productionem nequeat extendere, sed quasi lassata, ac viribus destituta ab effusa ab æternitate necessario cesset, nec effectus plures produci, si conseruetur, neque quemque, ex productis, vna sphaeram spatii, vel loci, vel durationis actiuitatis suæ præfixam possit actionem suam extendere, quod secus euenit in agenti Deo, etiam, ut causa particularis effectum creatorum est, immo; nec causæ actiuitatis solum, nec actiuitas eius, quod natura sua erigit, ut à Deo fiat: quia, id, quod erigit solum ab alio non in exigente sed in alio à quo erigit præstandumque est, debet præcontinui, ac subinde non ex naturæ exigentis, sed agentis solum limitatione poterit effectus, vel numero, vel spatio loci, ac durationis limitari.

5. Demum noto, Nihil creatum adhuc sui destructionem appetere, exigere, neque in illam tendere determinate, aut disiunctim, de se se physice, & naturaliter posse: ut vidimus, cert. 1. n. 7. & sæpius, cui Aristoteli, totiusque Philosophiæ, & Theologiæ doctrinæ insitit Augustinus 11. de ciuit. c. 27. fere toto concludens; *satis apparet quantum refugiat natura non esse*, tamen, quæ hanc essentia sua termino, vel aliunde defectibilis principio conexum sit, destitui absolute possit, quod ex potentia voluntatis, siue creatæ, siue diuinæ libera libertate contradictionis, ad suos actus eliciendos, vel pure, omitrendos (quam plane, ut verum faceret) male impugnatur Ariaga citata subsect. 2. n. 31. quod in casu inquit natura voluntatis tendit in omissionem actus, quæ purum nihil est, cum pure illum omittit, ac subinde, in non esse, seu malum physicum. Male, inquam, inde arguit, est bene Recentiorum, quas ibidem refert solutiones impugnet. Nostrum enim notandum de physica, & naturali inclinatione rerum, & causarum naturalium est, quæ in ipsis ad malum physicum, cuiusmodi rei destructio est, esse in ipsa non potest, immo, neque in alio agente naturali, quantum contrario, quod contrariam formam, præexistit (quæ bonum physicum est) intendit solummodo inuocato, & si ob huius cum alia naturalem impossibilitatem, præcise agentis tamen contrarij intentionem, præcise libera consequentia non tenet, vel malum physicum, siue entis physici negationem amare, atque appetere nequeant vel actum physicum pure omittere, neque è contra: quia id libera agentia possunt, posse etiam naturalia consequens est. Libera enim agentia bona malare physica, vel bonitate alia conducentia ad finem, quæ amant, vel ad malum quod fugiunt, vestita, prolequi possunt, vel fugere possunt, atque ab eorum prosecutione, vel fuga etiam deterri, ac detineri, proculque actum suum pendere, ac pure omittere, ut diximus. Naturalis vero causarum naturalium inclinatio physica, atque imitatio appetitus in bonum physicum secun-

dam se sumptum est, & in malum physicum fuga, quin hoc bonitate aliqua, illudve malitia aliqua extrinsecus vestitum fugere, vel prosequi possit: quare implicat physicam naturam naturalis causæ, atque entis inclinationem in non esse physicum entis ferri, ac tendere posse, & maxime, in non esse physicum sui: tamen liberum agens, ac per voluntatem operans ferri in non esse, sui etiam actus appetitu elicitu possit, quia bonum & esse physicum tamen aliunde malum non solum non prosequi omissum potest, sed averfari: ergo certum est axioma illud nullum appetitum, siue imitativum physicum, & naturalem in malum physicum, seu non esse rei, seu proprium & elicitum à voluntate in malum qua tale, ferri posse, ac subinde, nec voluntatem, neque naturam tendentem, siue intendentem in malum posse operari, vt omnium philosophorum, & Theologorum axioma fert, nec rem de se in sui destructionem, determinate, vt indeterminatè, & distinctam naturam sua ferri physicè posse. His autem positis resolutio substantiæ physicæ simplicis completæ Angelis cunctis communis, & essentialis (quin prædicatum intellectui, & subinde capacitatis panæ, ac præmij æterni attendatur) nullam naturam sua annihilabilem, ac non immortalem naturam sua esse posse facile probatur, paululum reformato iuxta præmissa notata argumento communi, ac insidem Ariagæ instantiæ oppositæ præveniuntur.

6. Quidquid natura sua permanens absolute est implicat naturam suam esse, non solum fluxum, sed, & aliquando naturam suam defectibilem; atqui omnis substantia essentialiter substantialiter simplex (& præsertim totalis) est substantia natura sua absolute permanens; ergo implicat substantiam aliquam essentialiter substantialiter simplicem (totalem maxime,) esse naturam suam fluxam, immo, & naturam suam aliquando defectibilem. Tunc sic omnis Angelus natura sua, & essentia sua est substantia essentialiter substantialiter simplex, & totalis: ergo implicat, aliquem Angelum esse naturam suam fluxum, immo, & aliquando defectibilem. Consequentia vtrique est legitima. Maior primi syllogismi, per se patet, cum fluxus permanentiæ rei contradicit: ac subinde permanentiæ absolute rei natura sua, eius fluxus naturam suam repugnabit: immo & esse naturam suam aliquando defectibilem; esset enim illa permanens natura sua non absolute, sed, ad tempus solum, vt patet, Confirmatur, ad hominem contra Ariagæ, qui permanens quodam (etiam ex iis, quæ contrarium habent, destruique fortiori, eius actuitate, & exigentia naturaliter, possunt) sui permanentiam, per æternitatem à parte post suæ primæ productionis, absolute naturam suam exigere, & si falso, censetur, vt vidimus, cert. 3. n. 7. quia cuiusmodi permanentia contrariis subiecta non absolutam, sed conditionatam solum, (si fortiori, scilicet, actuitate, vt exigentia naturali, contraria non adfuit) exigentiam permanenti naturam suam habere possunt: quod si minoris permanentiæ naturalis entia durare, per æternitatem naturam suam requirunt per te; naturam suam, exigere sui fluxum, aut defectibilitatem aliquando, siue non exigere aliquando posterioris æternitatis durare, citius absolute omnino permanentibus natura sua repugnabit. Minor æque facile ostenditur. Etenim substantia omnis essentialiter substantialiter simplex, & totalis, nec habet formam contrariam, nec contrarias subinde dispositiones ad illam, cum forma substantialis non sit, nec forma, nisi formæ, posset contrariari, nec materiam, qua essentialiter substantialiter constet contraria formæ, aut dispositionum contrarium receptivum habeat, neque in seipsa, possit contraria, quibus destruantur recipere. vt vidimus supra: quare exigentia prædictæ substantiæ simplicis conditionata, ea ex parte, esse non potest, si scilicet contrarium fortioris actuitatis, & exigentiae non adfuit: siquidem natura, & essentia sua substantia illa, non solum ab existentia absoluta, sed à possibilitate tota, illud excludit.

7. Sed nec substantia illa fluxu termino de se se

conecti potest: cum motus successus, aut tempus non sit, quæ sola fluxu de se termino essentia, & natura sua necuntur: neque item termino alicui ex voluntate Dei aliquando defecturo connexa substantia illa est natura sua: tamen si eius naturæ ex voluntate absoluta Dei possit destructio contingere. Ac demum, nec pendet substantia illa simplex, totalis, ex causa aliqua naturali defectibili, vt lux à luminoso, quo sublaro, vel impedito, statim naturaliter, perit, quare, nec permanens natura sua absolute est & si autem à Dei libera voluntate realiter, inentionaliter (& si non realiter physicè) defectibili, in sui conseruatione substantia illa simplex totalis dependeat; ac subinde Deo, qui causa seruationis eius, est, adstante, conseruari, destrui absolute possit, vt creata reliqua, quantumuis permanentia secundum suam naturam sint, quia ex potestate, & dominio suo increata supremo eorum exigentia naturali permanendi ultra suam primam productionem potest non annuere; id tamen potentia sua, absoluta, non autem ordinaria, & rerum naturis coordinata, efficere solummodo potest; id, quod naturalem creaturæ exigentiam perdurandi, cui non annuit, non abolet, sed necessario supponit: quare permanentiæ naturali rerum, ea defectibilitas realis intentionalis absoluta voluntatis, seu liberi decreti diuini, à quo natura sua creata omnia, in conseruari etiam absolute pendunt, minime obest, cum supra omnem creaturarum naturalem permanentiam sit, sed solum naturalis dependentia effectus creati in conseruari, à causa secunda defectibili, aut impeditibili naturaliter à sua operatione. His vero creaturæ, cum reliquis enumeratis, eius naturali permanentiæ aduersis supra enumeratis, atque à substantia totali completa simpliciter essentialiter substantialiter exclusis, natura sua absolute prorsus permanentem, & subinde immortalem illam, ac non nisi violenter, & contra naturalem eius exigentiam, à Deo absoluta sua potentia, & dominio supremo destructibilem euidenter probatur; quod autem Angelus omnis substantia totalis, & completa essentia sua essentialiter substantialiter, immo, & integraliter sit (vt ad secundam consequentiam in antecedente assuebamur) ostensum satis à nobis est, quæst. 2. quare secundum commune argumentum pro negatiua conclusione, Angeli cuiusvis possibilis natura sua destructibilis, ita explicatum, plene etiam conuenit.

CERTAMEN VI.

Conclusionum vindicatio.

i. Argumenta, quibus eius firmitatem tentabat Ariagæ, & refellebat infirma sunt. Primum de speciebus impressis, & habitibus, & sono natura sua caducis, & deficientibus de se, sine contrariis præsentia, causæ conseruantis secundæ defectu, à qua essentia, & natura sua conseruari debeant, falsum est, species quidem intuitiue, & externæ defectu obiecti pereunt, internæ, & abstractiue, defectu dispositionis, organice, vel capacitatis eius, ad tot species sublineandas: quare aliæ ab aliarum multitudinem, ab organo, vt corpora, à corporibus aduenientibus loco detruduntur. Habitus, non, nisi contrario habitu perire communis Philosophorum sensus est: sonus defectu violenti impulsus abiectionis impressi, ac sensum à naturali æris inclinatione, ad suum proprium motum, & quietem languescens (vt calor aquæ à frigefactura sua forma) & tandem pereuntis, & ipse paulatim deficit ac tandem perit, quin, natura sua, ac de se in suam destructionem aliquando futuram, distinctam adhuc, inclinet, quod ostendi nuper esse impossibile. Secundo de cognitione fidei destructionis suæ, vt de ipsa

h 3 Deus